

Науково-художній часопис

КОГОРВИЩА

2012 рік, березень, число 3 (77)

**Щиро вітаємо гарну жінку,
поетесу, художницю, педагога
З днем народження!**

СОФІЇВСЬКІ СОНЕТИ

Підсніжники

Аякже! Ще мені не вистачало
оцих блідих малих підсніжнень!
Дурнесенькі! Весна хіба настала?
Ану вертайтесь до підземних хат!

Зима навколо! Гляньте, як скувало
ставок льодами, що немов шпагат:
ані дихнути! Не переконала?
То гляньте на завмерлий водоспад!

Не вірять, нігілісти білодзьобі!
Холодний день співають, як вино,
й безпечно смокчуть, карамельку мовби,
промінчик сонця. Як же так воно?

І що мій досвід? Що моя огуда?
Ні, ладу в світі не було
й не буде!

На пленері

Ми вибрались до парку на пленер —
щоб хоч на трохи спекатися буднів.
Розклалися з мольбертами, й тепер
пейзаж для нас був і з людьми безлюдним.

Яскравих барв іще ніхто не стер.
Аж тут товаришка: «До чого нудно
без щастя жити: все не те, не те!
Чи це вже я така, немов прибудна?..»

Ну, що скажу у відповідь на біль?
Лиш смутку до пейзажу мимовіль
домішную. Малою небо, хмари
дерев гурточок, з лебедями став...
Але один із лебедів — без пари.

... Не стримався пейзаж. І заридав.

Острів Кохання

Кохання. Слово це в сонет уклить —
і вже він зацвіте, запахне раптом
(так крапелька лаванди чи полин
усю одягу сповнять ароматом).

А тут же — острів! Човнику мій,
плинь,
аби мені хутчій на ньому стати!
... І опиняюсь між смутних ялин
під павільйоном у рожевих латах.

Як порожньо! Ставок блищить крізь віти
зябою. Ну, куди себе тут діти?
Он ще якихось двох нудять світлом.
Ні-ні, тікати звідсіля чимдуж!

Чи то кохання так належить
розуміти?
Чи я на острові Самотніх Душ?

Ох, літо! Хоч і затінок, а парко.
Підсяду до фонтанчика з озерцем
(вони зостались від старого парку)
та й помандрую у минуле серцем.

Хлоп'яча зграйка босонога шпарко
виловлює — магнітом чи відерцем
із дна монети, поки хто за барки
не потрясе котрогось. Тільки сердься

чи ні — то дітлахи. Але ж і я,
спираючись на ненадійну пам'ять,
де ще не стерлося твоє ім'я,
таємно від усіх, від себе навіть
виловлюю з озерця знов і знов
свою у нім затоплену любов.

Учителю! Задайте твір мені —
Про те, як прожила я після школи
Оці всі роки, що, немов у сні,
Пролинули та й канули в Ніколи.

Не пропустіть у нім ані сторінки,
Відзначте вдалі і невдалі дні.
О, як боюсь я Вашої оцінки!
І все одно: задайте твір мені!

Учительський сонет

—По тісту на воротях видно Химу,
що хліб пече. Ви вчителька, мабуть?
—Лиш раз ви повели в мій бік очима.
Вже й здогадались! Як це може бути?

—Таж, певне, з школярчатами малими
щось пишете? У тім-то, бачте, й суть,
що руки вчительські всю осінь, весну
й зиму
чорнилом фіолетовим цвітуть.

...Над світом плине вечір фіолетовий.
Сповитий тишею, заснув у класі день.
Мов садівник, чиясь душа поетова
Цоміж бузкових зошитів бредє
Й на кожному падині та на злетові
Своє осончене факсиміле кладе...

Скільки запрошую Осінь у гості —
ніяк не одважитья.
Засоромившись та зашарівшись
каліною,
на порозі тупцюється.
—Та заходь же, посидим за кавою,
поговоримо...

Таки вмовила!
Безшеслесно зайшла до кімнати,
вся напахчена чорнобривцями,
крайчик столу присіла, зіщулившись
жменькою кленового листу.
На дитячий погляд запитливий
відгукнулася приязним яблуком:
де ж, у домі дитина,

то щоб без нічого?
Але більше мовчала, сторожно
не стільки мене дослухаючись,
скільки шерехів за дверима.
Я й сама раз у раз збивалася,
через вікно зауваживши,
як велось безпорадно Природі,
коли — без Осені:
жовте листя забуло, як йому падати,
а зелене — о леле! — не вмilo пожовкнати,
квіти більше не знали цвісти по-осінньому,
а сива хмара
не могла розплакатися
навіть маленькою мжичкою.

Так між нами розмова й не склеїлася.
На мої розчаровані очі
усміхнулася чорнобривцево,
перевзулася у коридорчику
в розчалапані туфлі-калюжі
й пішла.

...За вікном знову падало
жовте листя.

Закоханий ти в осінь? Я — також.
«Софіївка» — для вересня арена
достойна. Оплесками не тривож
краси тремкої паркового клена.

Закоханий ув осінь ти? Ну, що ж.
Хоч їй не в тон моя душа зелена.
Ти про скульптури, барви, про вельмож
забудь на мент і підійди... до мене.

Незручно перед осінню? Ага!
То пурпур листя на уста рум'яні
не проміняєш?

Отже, дорога
«Софіївка» в золоченім тумані, —
не щирість дівчини?
Яка нудьга!
О, не водить в «Софіївку» коханих!

Ну, от. Либонь, уперш за двісті років
і я в «Софіївці» відпочиваю.
У човен сіла та й пливтиму, поки
ще осінь не втекла із цього раю.

Човняр веслує. Лінкуватим оком
межу угідь Софіїних шукаю.
... Ах, знов з-під капелюшка
вибивсь локон.
А сукня: одягти котру до чаю?

Та... Oh mama! Гойднувсь підступний
човен.

Болонка писнула, упала парасоля...
— Ти, люба, натомилася зучора? —
це чоловік.

Що? Де? Ага! Нічого.
Сон відлетів — я знов у ріднім колі.
З полону часу вирвалася.
На волю!

«Софіївці» не личили дощі.
А мжичка вроди теж не додавала.
Боги бурчали: «Нам якби плащі
Чи хоч якісь нещасні покривала!

Бо вже на мрамурі з'явилися прищі,
і атмосферні безконечні шквали
впиваються у тіло, мов кліщі, —
Цей вересень — прелюдія провалу!»

Аж раптом — день, неначе мед бджолиний,
теплом по вінця сповнений тягучим!
З-за хмари сонце вилізло невинно.

Спивайте осінь радісно-невинно,
допоки ще мороз жалом колючим
не впився в душу болем неминучим.

Малюнок М. Павленко

Дар'я
ДЯЧЕНКО

Тепло від дітей...

Стажersька педагогічна практика? Ой, ну, заради Бога! Що тут складного? Прийти, провести кілька уроків, одну-дві виховні години, підписати характеристику... І все — вільний! Однак перші сумніви в тому, що все буде не так просто, з'явилися за день до початку — 23 січня.

Настановча конференція!

Четвертий курс зібрали в «рідній» 407 аудиторії, були запрошені викладачі з кафедри української мови, української літератури та українознавства, педагогіки і педагогіки вищої школи. Методист Любов Пархета розпочала свій виступ з вітань, назвала нас «майже

курсу розподілили на підгрупи, повідомили, хто потрапить у яку школу. Вперед, знайомитись з учнями, вчителями, директорами!

Ласкаво просимо, практиканти!

Знайомі з попередньої практики уманські школи і... «новинка» цього року — педагогічний ліцей, що віднедавна почав працювати на базі школи-інтернату.

Кожному практиканту — свій клас. Календарне планування, список учнів, розклад дзвінків та уроків, схема класу, доручення, обов'язки, рекомендації, теми, плани, методи і засоби навчання, форми робіт, організація навчального процесу... І це все на слабкі плечі студента?! Як не переплутати? Як все встигнути? Всіх запам'ятати?

Вчасно прийти перед уроком? Знайти свій клас...

Без допомоги вчителів і методистів ми б не справилися. Перші радили, як краще організувати урок, підтримувати дисципліну, ділилися вчительськими «хитрощами», підтримували у важкі хвилини. Методисти корегували плани-конспекти, підказували, де можна знайти необхідну літературу, на що звернути увагу, на чому наголосити.

Ідеш додому готуватись на завтра до першого уроку, а в голові: «Цілих п'ять тижнів... провести у школі... Боже... як вижити?!». Але ж таки готуєшся, виживаєш, проводиш урок!

Хоч і труднощів було: невміння розраховувати час, неправильна подача матеріалу, усні і письмові помилки, необ'єктивне оцінювання, відсутність дисципліни на уроці, сказав тему — забув про мотивацію, підвів підсумки уроку — не дав домашнього завдання, поставив оцінки в щоденники — не переніс у журнал...

Далі, звичайно ж, справи пішли на краще. Почуваєш себе впевненіше. Тепло від дітей. Перша похвала від вчителя. Життя налагоджується!

Виховні години, позакласні заходи, під час яких пізнаєш учнів, вони з тобою спілкуються, зникають, стають привітнішими, ти прив'язуєшся до них. Починаєш сам об'єктивно планувати уроки, відчуваєш, як краще подати матеріал. Аж раптом... Що? Останній тиждень? Все? Фініш. Прощальні фото, підписи директора і вчителів у характеристиці. Ми це зробили! Ми змогли!

колегами» (що, погодьтеся, дуже приємно), налаштувала бути оптимістами. А далі розпочався інструктаж. Список поставлених перед нами завдань збільшувався з кожним наступним виступом викладачів. Записи в блокнотах «росли» на очах — за кілька хвилин мої давно перевалили через відведені на те дві сторіночки (і це дрібним почерком!). До кінця настановчої конференції оптимізмом сяяли далеко не всі студенти, але головне було ще попереду: студентів четвертого

Тетяна
СТЕБЛІВЕЦЬ

...Воно того варте

Нарешті. Провели. Проїшли. Здали. Воля. Більше не треба писати плани-конспекти, клеїти, вирізати, вигадувати, шукати консервативний одяг... Стажersька педагогічна практика закінчилася, вже навіть матеріали встигли здати. Можна зітхнути з полегшенням та почати звичайне студентське життя.

Але щось не так. Якесь тривога чи то сум відчувається в серці. Хм, за чим це ми можемо сумувати? За школою? Планами-конспектами? Чи може за дітьми?

Діти... Діти... Діти... Відлунюється тихо десь далеко в серці. Ми ж всі мріяли працювати з цими маленькими «спиногризами» - і от на лаві педагогічного університету, і вже на практиці. А потім з легкістю зітхаємо після роботи з школярами. Ти ба, втомилися! Тільки й чути з відусіль одні нарікання. А хто казав, що буде легко? Дійсно, цього ніхто не обіцяв. Самі хотіли, от і маємо.

Але ж як приємно, коли, як банально це б не звучало, на тебе дивляться маленькі зацікавлені оченята, а на деяких дивилися не зовсім маленькі — а з ростом метр сімдесят п'ять. І вже забуваєш про те, що кілька років назад була школяркою. Рівно тримаєш спинку (все, як вчив Козинський Леонід Володимирович), говориш унормованою, відшліфованою українською мовою (низький уклін викладачам кафедри української мови та практичного мовознавства), використовуєш наочність та ТЗН (дякуючи Коваль Валентині Олександрівні та Пархеті Любові Петрівні, ми не тільки знаємо значення цих слів, а й уміємо використати з користю) —

проводити урок. Як велично звучить «ПРОВОДИШ УРОК»! Не маєш права на помилку. Ви подумали, що це переживання через оцінку? Ні в якому разі. Це переживання через 15, 20 або й 30 причин, які сидять пред тобою і не заслуговують на помилку. І тепер тільки на IV курсі з'являється розуміння, для чого треба вчитися. Яка ж величезна відповідальність лягає на плечі педагога — доля нашого майбутнього покоління.

Мар'яна МАРАНДА

Здається зовсім ще недавно
Точніше трішки вже давно
Прийшли ми в двері цього ВУЗУ
Ну нам же просто пощастило.
Найбільш цікаву і чудову,
Професію оцю драйвову,
Це горде ймення педагог
Ми вправно будем здобувати,
І дуже тяжко працювати...
Ну теорію, звичайно, знати,
Й вміло нею керувати.
Але теорію вивчали
І на практику почибирали!
Заходиш в школу, світ науки
І потрібно тут пробути
Нам чотири рівно тижні.

І, звичайно, показати
Свої навички престижні.
І подумала я вмить:
Що ж це буду я робить?
Ці маленькі дитинчата,
Наче справжні потерчата
Уважно так спостерігають,
І з недовірою поглядають.
Ось так пройшов оцей візит
А вдома вже чекає реквізит.
Приходиш, зручно ти сідаєш,
І готуватись починаєш:
Оці уроки ти плануєш,
Плакати й грамоти малюєш,
Ще й роздатковий матеріал,
Щоб жоден учень не дрімав,
А всі активно працювали,
Знання новенькі здобували.
І так заходиш на урок
Продзвенів уже дзвінок.
Доброго дня! Сідайте діти!
Попрошу тільки не шуміти!
І далі вже кипить робота...
І кожен гарно так працює,
Знання хороші демонструє.
Ну це ж чудовий 5 клас,
В роботі просто майстер-клас.
І так прекрасно, що ці діти
Немов казкові ніжні квіти,
На обличчі посмішку малюють,
Хороший настрій теж дарують.
Завдяки таким дивам,
Розумієш, що хороше діло ти обрав.
Вчитель – гордо так звучить
Професія оця навчить:
Не тільки діточок навчати,
Й життєву мудрість теж пізнати.
Бо мудре слово завжди вчить:
Як, коли і що зробити!

Алла ШАСТУН

Перше знайомство

Школа-красуня ласкаво й гостинно чекала нас. Підходимо, по тілі легенький пробігає морозець. Місяць, цілий місяць - це нова рідна домівка. Бо за словами наших любимих методистів «ми повинні бути там кожен день до тривожного завершення». Зранку до ночі бачу твої очі, люба ЗОШ №4.

Ну добре, зібрались з духом, помолились і на старт. Ось таким був початок нашої серйозної педагогічної практики, адже яка відповідальність, бо повинні навчити учнів за цей період. О який це тягар... І чи вдався цей експеримент дізнаємось пізніше.

Перше знайомство з класом: чесно, відчуття як романтичне побачення з хлопцем. Одразу в голові промайнули думки: «Чи сподобалась я їм, чомусь так не радо вітали, чому шепотілися на задніх партах?» Ну нічого, прорвемось, пролетіла сірим горобчиком у моїй голові думка. Я ж педагог, ще й філолог, і гріх не знайти спільну мову з учнями.

Вчителі радо вітали нас у школі, і з легкістю віддали своїх учнів у неосвічені руки практикантів. Вони звикли, що УДПУ імені П. Тичини - це ще один великий вчительський колектив. Ну все - вже легше, отой тягар каменюкою звалився. Познайомилася з класом, обрала в календарному плануванні уроки на майбутнє і в п'ятницю – вже перший урок. Обклалася книжками, зробила собі чаю, підключила Інтернет, яка ж нелегка робота вчителя. П'ятниця - урок зроблений, інша проблема: що це одягнути? - студентський гардероб зовсім не схожий на вчительський. Кілька хвилин - і ось за купою джинсів, знайшла сіру кофтинку. Перший урок вдався, кажуть, яким буде старт так дійдемо і до фінішу, дуже на це надіюся.

Ось і виховна година, яке чудове свято - День Св. Валентина, учні незадоволено залишаються після уроків, але після солоденького печива, яке приготувала їм студентка - з'явилась посмішка, хоча дякую так і не діждались.

Урок за уроком - уже і фініш. Багато було за цей період позитивних емоцій. Особливо, коли приходиш додому і починається: «А мій 8-Б, а от у 8-А, ви не уявляєте, сьогодні взагалі 7-Б....., 6-А теж....» Але ми маємо нові теми для розмови про рідний клас, а основне – у кожного свій же ж – найкращий та особливий...

Якщо чесно, нам не дуже хотілося повертатися до лав студентства, адже в школі - інше життя, насичене, цікаве, зі своїми позитивними моментами та своєрідними уже вчительськими «ляпами». Та головне, то, що ця практика залишиться у найпотаємніших куточках наших сердець - бо Найперша!!!!

P.S За період практики ніхто не постраждав.
Експеримент вдався;))))

В пізнанні історії свого народу

Леонід
КОЗИНСЬКИЙ

Студенти першого курсу філологічного факультету при вивченні початкового етапу історії української літератури Х–XVIII ст. – давньої української літератури – мають змогу зустрітися з творчістю Т. Г. Шевченка на рік раніше, ніж це передбачає програма. Так відбувається тому, що при підготовці до семінарського заняття, на якому вивчається «Слово о полку Ігоревім», слід вивчити уривок з «Слова...» та переспів Тарасом Шевченком цього легендарного твору. Власне студенти вивчають (а декому легше, бо тільки повторює засвоєне в школі) «Плач Ярославни» – уривок з «Слова...». Крім того, переважна більшість із них вперше визнають, що Т. Г. Шевченко досить близько до тексту переспівав ще один уривок з цього твору – «З передсвіта до вечора...», який подавав картини битви, програної князем Ігорем із загонами братів половецьким силам.

Цікавість Т. Г. Шевченка до твору, що відтворює події епохи Середньовіччя, була такою ж, як і в інших тогочасних поціновувачів старовини. Надзвичайно оригінальний як для середньовічного письменства твір значився серед творчих планів поета для повного переспіву ще на засланні, але він не встиг реалізувати своє бажання. Як зазначено в «Шевченківському словнику», інтерес до «Слова...» Шевченко виявляв протягом усього життя. І далі: «Ще в поемі «Гамалія», поряд з метафоричним зображенням битви як жнив і молотби, чути відгомін рядків «Слова...»».

Поема «Гамалія» написана в 1842 році, отже фахівці визнають поетове ознайомлення з текстом «Слова...» ще в його ранній період творчості. Це було не випадкове зацікавлення «модним» твором, а прояв уваги до текстів, що передають дух старовини. Вона притягувала поета до себе від часів дитинства, коли він пастушком переписував твори представника давнього письменства Г. Сковороди до зробленого власноруч записника: «Давно те діялось. Ще в школі, / Таки в учителя дяка, / Гарненько вкраду н'ятака – бо я було трохи не голе, / Таке

убоге – та й куплю / Паперу аркуш. І зроблю / Маленьку книжечку. Хрестами / І візерунками з квітками / Кругом листочки обведу / Та й списую Сковороду / Або Три царіє со дари».

Звертає на себе увагу ширість, відвертість спогадів про дитинство поета, відправленого імператорським наказом на солдатську службу. Саме в цій поезії, присвяченій своєму товаришу і меценату Андрію Осиповичу Козачковському, Тарас Шевченко зізнається в гріхові крадіжки грошей в дяка. Шевченко свідчить проти себе як на сповіді, шукаючи причин покарання в зрілому віці – в 33 роки. І бачить свій гріх не в тому, що написав про порядки в імперії, висміявши разом із землячками бундючних і пихатих імператорських осіб, а в тому, що дитиною на книжечку вкрав грошей.

Зосередьте увагу: не на солодощі-пустощі «трохи не голе» дитя потратило гроші (інколи він мав і свої, зароблені на читанні псалмів над тілами покійників, і які в нього часто відбирав дяк на горілку), а на папір, аби переписувати такі непрості для розуміння навіть дорослої людини твори Григорія Сковороди, або вражаючи своїми чудесними перетвореннями євангельські історії.

Бажання знати історію минулих часів, як і читати й писати, залишилося з поетом відтоді назавжди, про що Тарас Шевченко признався в поемі «Гайдамаки». На прикладі образів батька й діда, яким в «Епілозі» надав слово, він розкриває богомільну традицію українського народу, яка тривала від князівських часів. З покоління в покоління у неділю люди збиралися після церковної відправи у якогось односельця, володаря священних текстів, послухати давнє писане слово з календарного збірника

агіографічних творів, а потім переходили до згадування історії свого народу: «Бувало, в неділю, закривши Мінею, / По чарці з сусідом випивши тієї, / Батько діда просить, щоб той розказав / Про Коліївщину, як колись бувало [...] / Столітні очі, як зорі, сяяли, / А слово за словом сміялось, лилось [...] / Сусіди од страху, од жалю німіли. / І мені, малому, не раз довелось / За титаря плакати. І ніхто не бачив, / Що мала дитина у куточку плаче».

Пізнання історії свого народу розтягнулося на все недовге життя поета. Інформації було не так вже і багато, деякі сторінки історії українського народу заповнювалися в пізніші часи. По смерті поета в його книгозбірні було виявлено певну кількість книг українських, російських, польських авторів, які мають

історичний характер.

Серед них козацькі літописи, агіографічні твори, збірки, послання. Однак було більше тих, що належали саме до давньої української літератури (більше інформації про бібліотеку Тараса Шевченка можна почерпнути на сайті <http://litopys.org.ua/shevchenko/litop08.htm>, де викладено матеріали колективної праці: *Анісов В., Серєда Є. Літопис життя і творчості Т. Г. Шевченка / Вид. 2-е, доповн. — К.: Дніпро, 1976. — С. 339–345*). Слід відзначити, що Тарас Шевченко, як справжній майстер художнього слова, вдало

інтерпретував історію українського народу у своїй творчості, що приводило науковців до сум'яття, до викриття «недостовірності» змальованих у його творах подій, адже інколи його герої не були історичними постатями. Однак його творчість залишиться назавжди життєдайним архівом стародавнього мислення, яке фіксувалося на папері, або в людській пам'яті:

Спасибі, дідусю, що ти заховав
В голові столітній ту славу козачу:
Я її онукам тепер розказав.

Творча спадщина Тараса Григоровича Шевченка, яка постала на основі творів давньої української літератури, продовжує активно вивчатися і в наші дні, особливе місце в цих дослідженнях відводиться історичній тематиці, національній ідентичності, імагологічному дискурсу. До такої роботи мають долучатися і студенти факультету української філології, с яких обов'язково постануть великі науковці!

Стор. 4

Видавничий центр «ПП Жовтий О. О.» пропонує видавничо-поліграфічні послуги високого рівня:

- виготовлення макетів обкладинок та палітурок;
- палітурні роботи книг, наукових робіт, канцелярських документів;
- підготовка до друку і видання книжкової продукції;
- виготовлення ескізів та друк візитних карток, запрошень, вітальних листівок, буклетів тощо;

Отож, запрошуємо до співпраці. Гарантуємо доброзичливе ставлення та добротність виконуваних робіт.

Чекаємо вас за адресою: м Умань, вул. Садова, 28.